

Podravski zbornik 40/2014 (urednik Robert Čimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2014., 304 str.

HELENA KUŠENIĆ

Muzej grada Koprivnice

Trg dr. Leandera Brozovića 1

HR - 48 000 Koprivnica

hkusenic@muzej-koprivnica.hr

Ovogodišnje izdanje Podravskog zbornika obiluje obljetnicama. Već na koricama dočekuju nas dva podravska velikana – Ivan Generalić i Fran Galović – povezana stogodišnjicama rođenja i smrti. Iako brojčano manja, ništa manje važna nije ni 40. obljetnica Podravskog zbornika – najdugovječnijeg Zbornika ove vrste na razini Hrvatske. Podravski zbornik osmišljen je 1975. godine kao knjiga koja će okupljati tekstove na neki način povezane s Podravinom kroz različite pristupe i discipline koja je do danas održala kontinuitet (tek su tri broja izašla u formi dvobroja).

Zbornik je vremenom djelomice mijenjao vizualni identitet što ne čudi jer se izmijenilo i nekoliko urednika, a od 2012. urednik Zbornika je Robert Čimin. Formalno ustrojstvo Zbornika isto je kao i prethodne dvije godine: članci, sadržajno popularniji prilozi, književni prilozi, popis podravskog nakladništva u protekloj godini te podravske kronike. Članci pokrivaju sadržajno široka područja, od socijalnih tema u tekstu Miroslava Belobrka: *Analiza stanja i kretanja pomoći za održavanje i njezinih korisnika. Korisnici socijalne pomoći kao indikator siromaštva na području Koprivničko-križevačke županije* koji, oslanjajući se uglavnom na podatke Centra za socijalnu skrb, prikazuje kretanja od 2002. do 2013. godine i zaključuje kako su stanovnici ove Županije u nešto većoj mjeri ovisni o socijalnoj pomoći od ostatka Hrvatske. O demografskim obilježjima općine Hlebine, baziranim na analizi popisa stanovništva 1857. – 2011., piše Branka Španiček te zaključuje kako je prisutan trend smanjenja stanovnika, a nepovoljna je i starosna, dobno-spolna i obrazovna struktura. Ranko Pavleš donosi *Prilog za poznavanje povijesti Kloštra Podravskog* pišući o vlastelinstvu Grabovnik (zapisivano kao Gorbonok). Rad donosi analizu imena posjeda, kratku povijest vlastelinstva te analizu desetak naselja iz okolice današnjeg Kloštra Podravskog. Slijedi treći, završni dio opsežnog rada o *Povijesti pučkog školstva u Koprivnici* Ksenije Krušelj koja proučava školstvo od početka 20. st. do kraja

Prvog svjetskog rata, analizira svaku godinu i donosi brojne citate iz školskih godišnjih izvješća. Nekoliko radova posvećeno je značajnim osobama Podravine koji, zbog njihove samozatajnosti, možda nisu dovoljno poznati. Vladimir Miholek mijenja takvu sliku tekstem o dr. Hinku Gottliebu i njegovu (životnom) putu: od Đurđevca do Palestine. Poseban osvrt dan je na spisateljsko stvaralaštvo međuratnih godina kroz prizmu obiteljske sudbine i popratnih životnih nedaća – boravka u logorima Kraljevica i Kampor na Rabu – te konačnog preseljenja u Palestinu nakon Drugog svjetskog rata. Iscrpan osvrt Mire Kolar-Dimitrijević i Elizabete Wagner o četvorici iznimnih ljudi iz generacije profesorice Mire Kolar-Dimitrijević (*Uspješna generacija koprivničkih maturanata iz 1952. godine*). Riječ je o kajkavskom pjesniku Ivanu Horvatu Hlebinkom koji je predstavljen nekolicinom strofa iz tri pjesme. Drago Novak zarana je prepoznat kao veliki talent, a kroz život se isprofilirao kao ljubitelj slikarstva, bibliotekarstva i kartografije. Vjekoslav Ranilović poznat je kao odvjetnik i pisac brojnih knjiga pravne i zakonske tematike, a zanimao se i za umjetnost i književnost. Sličnu širinu susrećemo i kod Zdravka Šimunića, ekonomista, koji je pisao poeziju, drame, a bavio se razvitkom đurđevačke kulturno-društvene, ali i sportske scene. Dva članka pokrivaju tematski okvir Drugog svjetskog rata. Milivoj Dretar donosi *Svjedočanstva o stradanju ludbreških Srba (1941. – 1945.)* te zaključuje kako je došlo do jakog demografskog pada – na prostoru na kojem su Srbi nekad činili većinu, danas su postali nacionalna manjina. O ratnim zbivanjima u đurđevačkoj Podravini sredinom 1944. godine piše Vladimir Šadek posvećujući najviše pažnje Podravskom partizanskom odredu (formiranom prije 70 godina) koji je pružao najveći otpor ustaškom režimu. Antropološke teme u ovaj broj uvodi Sanja Horvat zanimljivim i pitkim tekstem „*Bilogorski rudnici*“ Koprivnica (Pogon Bregi) 1960-ih i 1970-ih, opisujući radnu i zabavnu svakodnevicu rudara, i to kroz mnoš-

tvo autentičnih zapisa živućih radnika. Za razliku od tadašnjeg dinamičnog, ekonomski isplativog i kulturno bogatog života danas je situacija u potpunosti drugačija – posla nema, rudnici su ugašeni, a s njima i živost i vitalnost mjesta. Arheološke teme zastupljene su u dva članka i jednom prilogu. Robert Čimin prikazuje *Povijest arheologije u Podravini (1880. – 2014.)* iz koje je vidljivo kako Podravina obiluje arheološkim nalazima i nalazištima različitih razdoblja: od kamenog doba do novoga vijeka. Rad donosi kronološki prikaz i valorizaciju iskopavanja od amaterskih početaka sve do današnjeg znanstvenog pristupa, obuhvaća mnoštvo lokaliteta, a popraćen je iscrpnim popisom literature koji će budućim istraživačima zasigurno biti od koristi. Specifičniji pregled pruža tekst Tajane Sekelj Ivančan koja se bavi istraživanjem arheološkog lokaliteta Virje – Volarski breg/Sušine, opisujući sva dosad provedena arheološka istraživanja na tom položaju te na kraju zaključuje kako je riječ o iznimno vrijednom nalazištu, zanimljivom i europskim stručnjacima jer se radi o rijetkom tipu nalazišta s prepoznatim metalurškim aktivnostima. Radovan Kranjčev od 2006. do 2010. istraživao je svojtu miksomyceta (*Myxomycetes*) od ukupno zabilježenih 229 svojti, a brojne su zabilježene na području Podravine. Invazivnim vrstama na području Koprivničko-križevačke županije bavio se Krunoslav Arač te opisao 15 najinvazivnijih. Zvonimir Pavlek piše o interesantnoj temi baveći se doživljajnim i emocionalnim aspektima najuspješnijih marki (*brandova*, op. a.) tvrtke Podravka. Aspekti se analiziraju kroz primjere Podravkinih juha, pripadajućih simbola (pijetla i srca), Vegete, Čokolina i Dolcele.

U prilogima se također uočava bogatstvo i raznolikost tema i pristupa. Mladen Matica izvještava o projektu *Zelena partnerstva* kroz prikaz partnera, ciljeva projekta s osvrtom na problematiku korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti. Na bunkere Podravine kao fortifikacijske komplekse koje je potrebno zaštititi osvrnuo se Antonio Grgić. Branko M. Begović daje *Prikaz triju srednjovjekovnih fortifikacija na obroncima Bilogore na području općine Pitomača*, opisujući utvrde Črešnja, Šanac na Sedlarici te utvrdu u Velikoj Črešnjevici. Tajnu „*Koprivkove crne rupe*“ razotkrio je i demistificirao Ivan Valent u kratkom osvrtu gdje zaključuje kako je najvjerojatnije riječ o cisterni 20. stoljeća. Naivna umjetnost zastupljena je

trima tekstovima, od kojih se tekst Marijana Špoljara *Izvorno, naslijeđeno ili naučeno* bavi nekim prijeporima oko Hlebinske škole; Helena Kušenić, povodom 100. obljetnice rođenja, piše o donaciji radova Ivana Generalića Galeriji naivne umjetnosti u Hlebinama, dok je tekst Vladimira Crnkovića *in memoriam* nedavno preminulom Martinu Mehkeku. Konzervatorsko-restauratorskom problematikom bave se Venija Bobnjarić-Vučković i Dunja Vedriš kroz opis radova na slici *Podravski pejzaž* Zlatka Kauzlarica Ataca te Dana Bujljan Cypryn koja opisuje radove na tabernakulu glavnog oltara crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu. Niz obljetničarskih tema nastavljaju Ivanka Novaković i Josip Petrićec prikazom Hrvatskog pjevačkog društva Ferdo Rusan iz Virja koje obilježava 130. godišnjicu osnutka; Nevenka Lončar tekstom o uspjesima gimnazije u Đurđevcu, uz 50. obljetnicu osnutka, pa i Ružica Špoljar pregledom aktivnosti Povijesnog društva Koprivnica kroz dosadašnjih 30 godina djelovanja. Ratna tematika zastupljena je u tekstu Damira Vukovića o 13. PO topničko-raketnom divizionu Koprivnica, također uz 20. obljetnicu ustrojavanja postrojbe.

Književni prilozi počinju esejima u čast (100. obljetnici pogibije) Frana Galovića; i to *Galović i zadne stvari ili antitezi dviju prolaznosti* Zdravka Seleša te esej Marija Kolara *Fran Galović i Hrvatska mlada lirika* – zbornik koji simptomatično također izlazi 1914. godine. O sljubljanju naiviteta i soneta kroz stvaralaštvo Milana Frčka progovara Davor Šalat. Marko Gregur predstavlja se kratkom, humorističnom pričom *Zriktana za umret* koja kroz svoju humorističnost progovara o problematičnim društvenim normama i vrijednostima, a Antonio Grgić pjesmom *Sezonski sniženi anđeli (Toledo u Španjolskoj)*.

Za kraj, tu je prilog *Podravsko nakladništvo* Božice Anić te *Podravske kronike* prikazane kroz oštro i provokativno pero anonimnog autora, popraćeno većim brojem slikovnih priloga.

Preostaje nam zaključiti kako je riječ o Zborniku kojem, unatoč dugovječnosti, kvaliteta ne opada, upravo suprotno – Zbornik u korak prati mijene vremena i društva unutar kojih se formira, s dozom uvijek potrebne kritičke oštrice, zadržavajući pritom i oduvijek prisutnu notu pristupačnosti i otvorenosti svakome.